

Pöytäkirja

10.2.2025

VN/27263/2023
VN/27263/2023-OM-24**Pöytäkirja 10.2.2025 - Nuorisorangaistussääntelyn kehittämistyöryhmän 6. kokous****Aika** Maanantai 10.2.2025 kello 9.30-12**Paikka** Videokokous

Läsnä Nea Koivu, OM
 Mirja Salonen, OM
 Tiina Vogt-Airaksinen, RISE
 Pia Andersson, RISE
 Saila Tuomala, TI
 Jutta Tschokkinen, SY
 Pasi Pollari, STM
 Heidi Kankainen, SM

Kuultavat Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet Anna Rif, Johanna Mansikkala ja Anniina Vilkas
 klo 9.30-10-30

1 Kokouksen avaus ja läsnäolijat

Koivu avasi kokouksen. Todettiin läsnäolijat ja toivotettiin kuultavat tervetulleiksi.

2 Kokouksen tema: nuorten yhdyskuntaseuraamukset käytännössä

Helsingin ja Tampereen yhdyskuntaseuraamusyksiköiden virkamiehet Anna Rif, Johanna Mansikkala ja Anniina Vilkas kertoivat rikoksesta epäillyn nuorten tilanteen selvittämisestä ja nuorten yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta käytännössä.

Kuulemisessa nousi esiin muun ohella seuraavia huomioita:

Seuraamusselvitysmenettelyssä valvonnan tarpeen ja nuorisorangaistuksen arvioinnin erot kiteytyvät siihen, että valvonnan tarpeeseen otetaan kantaa säännönmukaisesti ja nuorisorangaistukseen usein syyttäjän pyynnöstä. Valvontaa koskevassa arviossa kiinnitetään huomiota rikoksen uusimisriskiin ja nuoren sosiaalisen selviytymisen suojautumistekijöihin.

Nuorisorangaistuksessa seuraamusselvitys sisältää täytäntöönpanoviranomaisen kannanoton siitä, onko nuori nuorisorangaistuksella tarjottavan tuen ja ohjauksen tarpeessa. Lisäksi selvityksessä otetaan kantaa myös

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
 00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

09 1606 7730
 +358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
 oikeusministerio.fi

nuorisorangaistuksen suorittamisen edellytyksiin eli nuoren valmiuksiin ja kykyyn suoriutua rangaistuksesta. Näin ollen nuoren suhtautuminen nuorisorangaistukseen on kokonaisarviossa olennainen.

Seuraamuksen vaikuttavuutta ja tuntuuutta saadaan sosiaalista toimintakykyä edistävillä ohjelmilla ja tehtävillä sekä neuvonnalla ja palveluohjauksella. Rikosten uusimisriskin kannalta keskeistä on työstää esimerkiksi rikosmyönteistä ajattelua/ asenteita, osallistumista rikoksia suosivaan seuraan, impulsiivisuutta ja ongelmanratkaisua, päihdekäyttöä sekä ongelmia opinnoissa/työssä/vapaa-ajalla.

Työelämään tutustuminen on nykyään mahdollista ja se huomioidaan jo nyt joustavasti osana rangaistusta erityisesti täysi-ikäisten kohdalla. Palkattoman työn tekeminen ei kuitenkaan varsinaisesti edesauta rikoksen uusimisriskin kannalta keskeisten teemojen työstämistä. Nuorten kohdalla myös opiskelu on keskeinen teema, koska koulunkäynti ja kouluttautuminen on usein ensisijainen velvollisuus ko. ikäryhmässä.

Nuorisorangaistus vaatii pitkäjänteistä ja intensiivistä työtä, mutta myös riittävästi joustoa henkilön elämäntilanne huomioiden, jotta se on tuloksellista. Jouston tarve korostuu erityisesti pidemmissä seuraamuksissa.

Kiitettiin kuultavia osallistumisesta kokoukseen ja jatkettiin keskustelua työryhmän kesken muun ohella seuraavista aiheista:

Minkälainen kohderyhmä nuorisorangaistukseen olisi tarkoituksenmukaista valikoitua?

Käytännössä nuorisorangaistuksen käyttöala on nykytilanteessa joka tapauksessa rajattu, koska sen on ajateltu koskevan vakavammin sosiaalisen tuen tarpeessa olevia ja tai rikoskierteeseen ajautunutta, alaikäisenä rikoksia tehneiden nuorten joukkoa. Tällaisissa tilanteissa voi olla niin, että sote-palvelut eivät tavoita nuorta ja lastensuojelulain mukaiset toimenpiteet näyttäytyvät osin riittämättöminä. Nuorisorangaistus on yksi interventio velvoittavine piirteineen. Jatkossa tulisi huomioida, miten tätä velvoittavuutta hyödynnetään vaikuttavasti vaativassa kohderyhmässä.

Miten, henkilön oma aktiivisuus ja motivaatio näkyvät / tulisi näkyä seuraamuksen täytäntöönpanossa erityisesti nuorten osalta? Keskusteltiin siitä, miten eri seuraamuksissa (yhdyskuntaseuraamukset vrt. vankeus) rangaistusta suorittavan omat toimet vaikuttavat seuraamuksissa. Keskusteltiin nuorisorangaistuksen velvoittavasta sisällöstä ja siitä, millaista vaikuttavaa velvoittavaa sisältöä rangaistuksessa on nykyään ja miten sisältö suhteutuu muun ohella yhdyskuntapalveluun. Keskusteltiin siitä, mitä tukea rikoksiin syyllistyneiden intensiivisen tuen tarpeessa olevien nuorten tulisi saada rangaistuksen aikana ja miten nuori ja nuoren taustalla olevat tukitahot saadaan motivoitumaan tukeen ja muutokseen. Tärkeä ja haastava kysymys on, miten eri sektoreiden tukitoimet ja nuorisorangaistus on mahdollista yhteensovittaa siten, että nuori kiinnittyisi muuhun kuin rikolliseen toimintaan seuraamuksen suorittamisen aikana ja myös sen jälkeen. Kiinnitettiin huomiota myös yhdenvertaiseen kohteluun palveluiden ym. saatavuudessa.

Keskusteltiin nuorisorangaistuksen tavoitteista, jotka ovat muun ohella sosiaalisen selviytymisen edistäminen ja uusien rikosten ennaltaehkäisy. Lisäksi kiinnitettiin huomiota siihen, että yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 12 §:ssä on säädetty yhdyskuntaseuraamusten ja palveluiden (esim. sote) yhteensovittamisvelvoitteesta. Viitattiin esimerkkinä myös vakava-sääntelyyn erityiskohderyhmiä koskevasta lainsäädäntötyöstä.

Nuorisorangaistus tuomitaan alle 18-vuotiaana tehdyistä rikoksista. Käytännössä nuorisorangaistuksen täytäntöönpanossa olevat nuoret voivat olla yli 18-vuotiaita. Aikaisemman valmistelutyöryhmän ehdotuksessa esitettiin nuorisorangaistuksen laajentamista 18-20-vuotiaiden ikäryhmään. Keskusteltiin nuorisorangaistuksen ikäkohderyhmästä ja alaikäisten erityistarpeista.

Keskusteltiin, millaisia lakimuutoksia nuorisorangaistussääntelyyn tulisi tehdä, jotta nuorisorangaistus tulisi laajemmin huomioiduksi rangaistuksen määräämistä koskevassa harkinnassa. Todettiin, että nykyisellään rangaistuksen käyttöä vaikuttaisi rajoittavan seuraamusselvitysmenettelyä koskevien käytäntöjen lisäksi ainakin määrättävän rangaistuksen pituus 4 kk – 1 vuosi (Krimon tutkimus ja Tapio Lappi-Seppälän selvitys). Päätettiin selvittää tarkemmin käyttöalan laajentamista nuorisorangaistuksen pituutta muuttamalla.

3 Seuraava kokous

Kokous 7 / maaliskuu 13.3.2025 kello 13.00-15.30.

Päätettiin kutsua seuraavaan kokoukseen työryhmän kuultavaksi nuorten parissa järjestökentällä ja/tai lastensuojelussa työskenteleviä virkamiehiä rikoserityisen moniammatillisen yhteistyön käytännöistä.